

Raadsvoorstel

Onderwerp: Recycle-Tarief

Datum collegevergadering	7 december 2021	Ambtenaar	J. de Waal
Zaaknummer	143226-2021	Telefoon	0255 567382
Portefeuillehouder(s)	F. Bal	E-mailadres	jwaal@velsen.nl

Voorgesteld raadsbesluit

- de intentie uit te spreken om:
 - Het recycle-tarief in te voeren door de afvalstoffenheffing op te splitsen in een variabel tarief en een vast tarief.
 - Het variabele tarief afvalstoffenheffing in dat geval te bepalen op basis van een tarief per volume aangeboden fijn huishoudelijk restafval.
 - Voor het aan huis ophalen van grof huishoudelijk restafval aan bewoners een vergoeding te gaan vragen.
 - Voor alle hoogbouwoningen een lager tarief per volume te hanteren dan voor laagbouw woningen, zolang bij hoogbouwoningen geen faciliteiten zijn om plastic, blik en drankverpakkingen (PBD) gescheiden in te zamelen.
- Het college opdracht te geven de raad bij de behandeling van de perspectiefnota 2023 een definitief voorstel voor te leggen.

Samenvatting

Beter afval scheiden en minder restafval overhouden: goed voor het milieu én je krijgt invloed op de hoogte van je afvalstoffenheffing. Dat is recycle-tarief. Het is een nieuwe manier van het berekenen van de afvalstoffenheffing. De goede afvalscheider wordt beloond, anderen dagen we uit beter hun best te doen. Het geldt voor zowel afval thuis beter scheiden, als vaker grof afval naar de milieustraat brengen.

Bij recycle-tarief staat de inwoner centraal: die heeft zelf de regie op de hoogte van het variabele deel van de afvalstoffenheffing. Wij helpen hierbij met communicatie op maat.

Ongeveer de helft van de gemeenten in Nederland gebruikt inmiddels al recycle-tarief om afvalscheiding te stimuleren en dat aantal groeit. De effecten zijn aantoonbaar: gemeenten met recycle-tarief hebben een betere afvalscheiding, ze boeken betere milieuresultaten en hebben lagere afvalkosten.

Om ook in Velsen de hoeveelheid restafval terug te dringen, stelt het college aan de raad voor om bij te houden hoeveel restafval huishoudens aanbieden en dat via een variabel recycle-tarief in de afvalstoffenheffing te verwerken.

Inleiding

In een aantal raadsessies is gesproken over het recycle-tarief. Bij een recycle-tarief worden goede afvalscheiders beloond en anderen worden uitgedaagd beter hun best te doen. Inwoners die hun afval goed scheiden en daardoor minder restafval weggooien betalen minder afvalstoffenheffing dan inwoners die geen afval scheiden.

Recycle-tarief is het toepassen van een vast deel en een variabel deel afvalstoffenheffing. Het variabele deel is dan gebaseerd op de hoeveelheid restafval die bewoners aanbieden. De hoogte van het variabele deel bepaalt de inwoner zelf. Als je goed afval scheidt en daardoor minder restafval overhoudt, hoef je dat ook minder vaak te laten ophalen of minder vaak in de ondergrondse container te doen. Zo heb je zelf invloed op je variabele deel. Het recycle-tarief is daardoor vergelijkbaar met andere nutsvoorzieningen zoals gas, water en elektra.

Beoogd doel en effect van het besluit

De ambitie van de landelijke overheid op het gebied van afvalscheiding, is geformuleerd in de zogeheten VANG-doelstellingen. VANG staat voor Van Afval Naar Grondstof. Het doel was in 2020 100 kilogram restafval per inwoner per jaar over te houden en 75% of meer van alle grondstoffen moest gescheiden worden ingezameld. De landelijke ambitie voor 2025 is nog scherper, dan wil de overheid dat er nog maar 30 kg restafval per inwoner per jaar over blijft. De hoeveelheid restafval in 2020 in Velsen was 237 kg per inwoner. Landelijk ligt het gemiddelde rond de 200 kg per inwoner.

Dat we de raad nu vragen om haar intentie uit te spreken houdt verband met de verdere voorbereiding van het recycle-tarief. Hoewel we geen onomkeerbare stappen zetten is voor de invoering van het recycle-tarief voorbereidingstijd nodig. Het 'stappenplan' dat u aantreft in de bijlagen geeft daarvan een indruk. Als de raad haar intentie uitspreekt gaan we samen met HVC en onze belastingdienst (BSGR) verder met voorbereiden. We zetten geen onomkeerbare stappen en doen geen grote investeringen in containers. Maar we zetten alles zogenaamd wel in de startblokken. Mocht de raad eind juni positief zijn over het recycle-tarief. Kunnen opdrachten worden verstrekt en de inzamelmiddelen aangepast, zodat dit eind 2022 gereed is.

Realistische doelstellingen

Door invoeren van een recycle-tarief verbetert de scheiding van huishoudelijk afval en blijft er minder restafval over. Tijdens de behandeling van de begroting 2022 is via motie 19 gevraagd realistische doelstellingen voor gemeente Velsen te formuleren. Samen met HVC, onze afvalwerker hebben we gekeken welke doelstelling met de invoer van recycle-tarief voor onze gemeente in welk jaar realistisch is en wat we nog moeten doen om verder te dalen richting de landelijke doelstelling. Onderstaand zijn realistische doelstellingen voor komende jaren weergegeven.

	Systeem	VANG restafval in kilogram per persoon per jaar	% hergebruik
2020	Huidig	237	70%
2023	Recycle-tarief met nascheiding hoogbouw	132	75-80%
2025	Dankzij verdere ontwikkelingen en een stap naar omgekeerd inzamelen	110	80-85%
verder	Doorontwikkeling	< 100	>85%

Het effect van recycle-tarief op de wijze van afvalinzameling

Afvalstroom	Huidige situatie	Verandering
Fijn huishoudelijk restafval	<p>Laagbouw: 5000 laagbouw woningen hebben een ongechipte grijze rolcontainer aan huis.</p> <p>De rest van de laagbouw en de hoogbouw gebruikt nu een verzamelcontainer voor restafval en heeft een gechipte afvalpas.</p>	<p>Laagbouw: 5000 Laagbouw woningen krijgen een chip in de grijze rolcontainer. Zo kunnen we van alle woningen registreren hoe vaak ze restafval aanbieden, via de chip in de rolcontainer aan huis of via de afvalpas.</p> <p>Rest van de laagbouw en de hoogbouw: geen verandering.</p>
GFT en etensresten	<p>Laagbouw: groene rolcontainer aan huis.</p> <p>Hoogbouw: geen voorziening.</p>	<p>Laagbouw: geen verandering.</p> <p>Hoogbouw: inzameling in GFE-cocons met afvalpas.</p>
Plastic, blik en drinkpakken (PBD)	<p>Laagbouw: oranje rolcontainer aan huis.</p> <p>Hoogbouw: nascheiding uit restafval en bronscheiding via verzamelcontainers op buurtniveau en bij winkelcentra. Uitzondering in Zeewijk: daar is geen nascheiding, hier gebruiken we alleen verzamelcontainers.</p>	<p>Laagbouw: Geen verandering.</p> <p>Hoogbouw: definitieve keuze wordt later gemaakt, op basis van resultaten uit de pilot in Zeewijk en ervaringen bij andere gemeenten.</p>
Papier	<p>Laagbouw: blauwe rolcontainer aan huis (op vrijwillige basis).</p> <p>Hoogbouw: verzamelcontainers bij winkelcentra.</p>	<p>Laagbouw: blauwe rolcontainer aan huis op vrijwillige basis blijft.</p> <p>Voor zowel laagbouw als hoogbouw: Uitbreiding naar meer verzamelcontainers.</p>
Glas	<p>Voor zowel laagbouw als hoogbouw: Verzamelcontainers, voldoende capaciteit.</p>	<p>Voor zowel laagbouw als hoogbouw: Geen verandering.</p>

Verschil tussen hoogbouw en laagbouw

Bij het stimuleren van afvalscheiding met een recycle-tarief is het belangrijk dat er ook mogelijkheden of faciliteiten zijn om afval te scheiden. We noemen die mogelijkheden het 'serviceniveau' van de afvalinzameling. Op dit moment zijn er bij laagbouw meer mogelijkheden voor afvalscheiding bij dan bij hoogbouw. Wij plaatsen momenteel bij een deel van de hoogbouw 50 extra gfe cocons om het serviceniveau daar te verhogen.

In de praktijk vormen plastic, blik en drankverpakkingen (PBD-afval), het grootste volume in het huishoudelijk afval. Als bewoners 'thuis' geen plastic container hebben, wordt scheiden moeilijker en komt plastic vaker bij het restafval. In een systeem met een recycle-tarief waarbij wordt afgerekend op basis van volume, is het dus ongunstig als bewoners plastic moeilijk kunnen scheiden.

GEMEENTE VELSEN

In Zeewijk beoordelen we momenteel bij 1400 hoogbouw woningen de inzameling van PBD en GFE (Groente-, Fruit- en Etenresresten) met verzamelcontainers. Als we het Recycle-tarief invoeren kunnen we het effect beoordelen op de afvalstromen in Zeewijk. Op basis van die resultaten worden keuzes gemaakt voor de toekomstige inzameling van PBD voor hoogbouw in Velsen. GFE inzameling wordt in meer gemeenten gedaan en is daarom naar verwachting succesvol.

In de bijlage 'Stappenplan invoer recycle-tarief' beschrijven we de stappen om de invoering van recycle-tarief mogelijk te maken. Het serviceniveau van de afvalinzameling is daar onderdeel van.

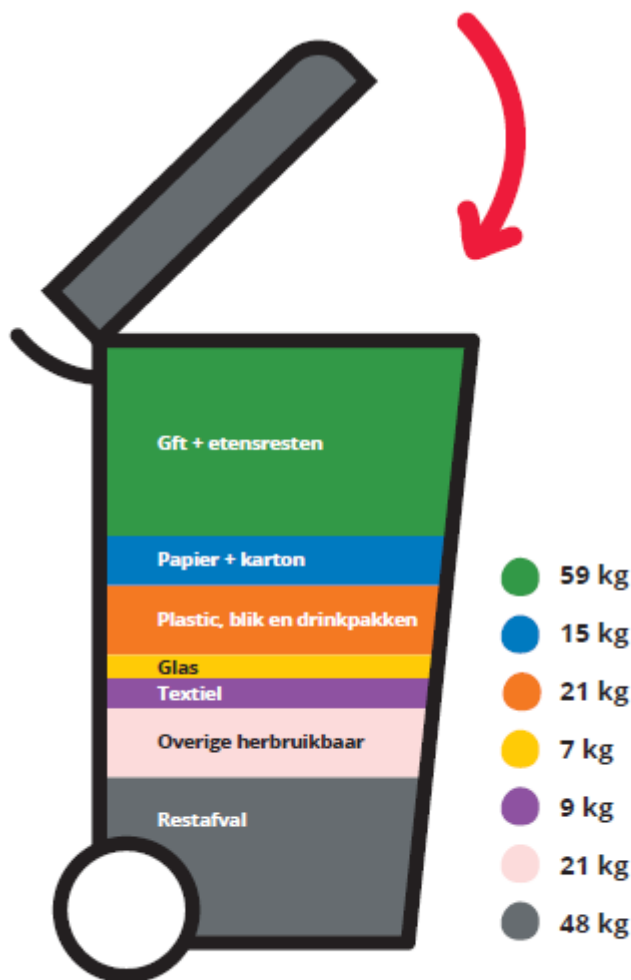

Argumenten

Streven naar een duurzaam Velsen

Vanuit het oogpunt van duurzaamheid is het zeer wenselijk dat Velsen minder restafval verbrandt. Bij de verbranding van het huidige restafval gaan immers veel waardevolle grondstoffen verloren. Bovendien levert afvalverbranding CO₂-uitstoot op

Via een jaarlijkse steekproef weten we hoeveel herbruikbare grondstoffen nog in ons restafval zitten. In 2020 zat in het fijn restafval dat elk huishouden gemiddeld aanbood, nog 59 kg GFT, 21 kg plastic (PBD), 15 kg papier, 7 kg glas en 9 kg textiel.

Totaal 180 kilo fijn huishoudelijk restafval per persoon per jaar (cijfers 2020).

Inwoners krijgen directe invloed op de hoogte van hun afvalstoffenheffing

We hebben nu een vast tarief voor de één- en meerpersoonshuishoudens, dit heet vlaktarief. Met het huidige vlaktarief wordt de inwoner niet direct beloond voor goed scheiden. Je kan zelfs zeggen dat bewoners die goed scheiden nu benadeeld worden. Door het invoeren van een financiële prikkel (recycle-tarief) op aanbieden van restafval worden inwoners die goed hun afval scheiden direct beloond. Het is daardoor een zeer effectieve methode om bewoners te stimuleren afval te scheiden.

Door toepassen van het recycle-tarief dalen de totale afvalbeheerkosten en daarmee ook de 'gemiddelde' afvalstoffenheffing. Naar verwachting betekent het recycle-tarief voor 80% van de huishoudens dat ze minder afvalstoffenheffing gaan betalen. De overige 20% gaat meer betalen omdat ze vaker restafval aanbieden dan gemiddeld.

Hoogbouw een afwijkend tarief

In de praktijk vormt het zogenaamde PBD-afval: plastic verpakkingen, blik en drankpakken, het grootste volume in het huishoudelijk afval. Als bewoners geen plastic container hebben, wordt scheiden moeilijker en komt plastic vaker bij het restafval. In een systeem met een recycle-tarief waarbij wordt afgerekend op basis van volume, is het dus ongunstig als bewoners plastic moeilijk kunnen scheiden. Omdat momenteel bij hoogbouw nog weinig containers staan voor het inzamelen van plastic verpakkingsafval, stellen we voor de hoogbouw in de afvalstoffenheffing te compenseren met een lager variabel recycle-tarief.

Grof afval aan huis

Bij het ophalen van grof afval gaat 'alles' in één vuilniswagen terwijl het anders op de milieustraat gescheiden zou worden in verschillende containers. Het thuis ophalen van grof huishoudelijk afval leidt zodoende tot meer 'ongescheiden' grof restafval, wat een dure afvalstroom is om te verwerken.

Door een prijsprikkel (recycle-tarief) voor het 'aan huis' ophalen van grof restafval, gaan bewoners vaker naar de milieustraat. Op de milieustraat leidt dat tot afvalscheiding in verschillende containers en tot lagere kosten.

Afvalkosten

Door invoering van het recycle-tarief houden we afvalkosten beheersbaar. De kosten om restafval te verwerken zijn hoog en naar verwachting blijven die komende jaren stijgen.

Met een recycle-tarief dalen de kosten van het huishoudelijk afval (afvalbeheerkosten) structureel, vooral door minder te verbranden restafval.

afvalkosten als gevolg van recycle-tarief

In de grafiek het effect van het recycle-tarief. De blauwe lijn als we het huidige systeem handhaven. De rode lijn als we het recycle-tarief invoeren. We zien een structurele verlaging van de kosten. De belangrijkste reden voor die daling is minder restafval verbranden. Restafval is één van de duurste afvalstromen.

Resultaten van andere gemeenten

Ongeveer de helft van de gemeenten in Nederland gebruikt inmiddels een recycle-tarief (diftar) om afvalscheiding te stimuleren en dat aantal groeit nog steeds. De effecten zijn aantoonbaar: gemeenten met recycle-tarief hebben gemiddeld lagere afvalbeheerskosten en betere milieuresultaten. In 'diftar gemeenten' vergelijkbaar aan Velsen, lag het gemiddelde in 2019 op 106 kg restafval per inwoner per jaar (zie bijlage Benchmark afvalscheiding).

Sinds 1 januari 2021 hanteert de gemeente Noordoostpolder als eerste HVC-gemeente een recycle-tarief. Het restafval is daar tot nu toe 34% gedaald. Zie ook de bijlage Benchmark afvalscheiding. Dit zijn cijfers van andere HVC gemeenten:

- Starten met recycle-tarief in 2022: 4 gemeenten;
- Op dit moment in besluitvorming over starten met recycle-tarief in 2023: 6 gemeenten.

Alternatieven

Het huidige voorstel voor het recycle-tarief bevat 3 'systeemwijzigingen': een financiële prikkel op fijn en grof restafval en inzamelen van Groente Fruit en Etenresresten (GFE) bij hoogbouw.

	Nu voorgestelde maatregelen	Effect op service, kosten en milieu	opmerking
1	Recycle-tarief op fijn restafval	Milieuresultaat: zeer hoog Service (voor bewoners): laag Kosten: laag	Inwoners betalen per volume fijn restafval dat ze weggooien. (inclusief GFT inzameling bij hoogbouw?)
2	Recycle-tarief op grof restafval	Milieuresultaat: hoog Service (voor bewoners): laag Kosten: zeer laag	Bewoners betalen per keer dat ze grof restafval aan huis laten ophalen
3	Inzameling van GFE hoogbouw	Milieuresultaat: hoog Service (voor bewoners): hoog Kosten: hoog	Ophalen van Groente Fruit en Etenresresten bij alle hoogbouw

In het huidige voorstel hebben bewoners in de hoogbouw nog geen mogelijkheid om plastic, blik en drankpakken (PBD) gescheiden en dicht bij huis weg te gooien. Hoogbouw krijgt daarom een lager recycle-tarief.

Er zijn ook aanvullende of andere maatregelen mogelijk. Elke alternatief heeft voor-, nadelen en risico's. In bijgaande overzicht staan alternatieven weergegeven met het effect. Zie de bijlage 'Alternatieven' voor een uitgebreidere analyse

	Alternatieve maatregelen	Effect op service, kosten en milieu	opmerking
1	PBD met OC's inzamelen bij alle hoogbouw	kosten: zeer hoog Service (voor bewoners): hoog Milieuresultaat: hoog	Hoge service voor bewoners. Onzeker is of deze maatregel leidt tot voldoende kwaliteit PBD. Het risico is dat PBD wordt afgekeurd.
2	PBD met zakken inzamelen	kosten: neutraal Service (voor bewoners): hoog Milieuresultaat: hoog	Relatief goedkoop systeem maar dit systeem kan leiden verrommeling en zwerfvuil.
3	Uitstellen recycle-tarief	kosten: hoog Service (voor bewoners): neutraal Milieuresultaat: zeer laag	Niet veranderen voelt veilig, maar uitstellen van het recycle-tarief geeft geen verbetering van de milieuresultaten.

4	Restafval op Afstand in Driehuis, Santpoort Noord en Zuid	kosten: neutraal Service (voor bewoners): laag Milieuresultaat: hoog	Bewoners brengen restafval weg naar een buurtcontainer i.p.v. hun huidige rolcontainer voor restafval.
---	---	---	--

Nascheiden

Een manier van afvalscheiden die in de media regelmatig naar voren komt is nascheiden. Dat betekent machinaal scheiden van plastic afval (PBD) uit het restafval. Nascheiding is een andere manier van afvalinzameling dan bronscheiden. Velsen koos in 2016 voor bronscheiden en heeft daarom in 2018 de oranje rolcontainer (kliko) ingevoerd. De milieuresultaten van nascheiden zijn minder goed dan van bronscheiden met recycletarief (zie bijlage 5, benchmark. Bij de keuze voor bronscheiden, zoals Velsen heeft gedaan, kan je bewoners aanvullend op verschillende manieren stimuleren om goed te scheiden.

Risico's

Afvaldumpingen en zwerfafval en de aanpak

Een veel gehoord bezwaar tegen invoering van het recycle-tarief is dat er vaker afval naast de container wordt gezet. IPR Normag heeft onderzoek gedaan naar de effecten van een recycle-tarief op dumpgedrag en vervuiling van grondstofstromen. Het rapport schetst dat de angst vooraf vaak groot is terwijl de realiteit bij invoering juist mee valt (pagina 8 en 9): *Door extra inzet op communicatie, handhaving en specifieke locaties dagelijks te controleren en schoon te maken blijft het beheersbaar. De ervaring is dat het meer goed dan fout gaat. Als bijplaatsing voorkomt is dat beperkt tot enkele kwetsbare locaties binnen de gemeente (zie bijlage: IPR Normag, januari 2021).*

Ons recente draagvlakonderzoek naar afval en het recycle-tarief, laat zien dat inderdaad ook in Velsen bewoners bezorgd zijn over afval naast containers. Ook de gemeenteraad heeft die zorg uitgesproken. We onderkennen het probleem van afval naast containers, maar uit het onderzoek blijkt dus dat in gemeenten waar een recycle-tarief is ingevoerd deze problemen niet sterk toenemen. Het is wel belangrijk om dit vanaf het begin goed in de gaten te houden en controle en handhaving in te zetten waar nodig. Een 0-meting is daarom waardevol.

De kostenbesparing door het recycle-tarief maakt het mogelijk om extra handhavers in te zetten op afvalproblemen. Met speciaal opgeleide afvalcoaches van HVC veranderen we eveneens het gedrag van inwoners. Ook helpt het om bewoners te betrekken bij het oplossen van de problematiek. In het *'Stappenplan invoer recycle-tarief'* gaan we verder in op communicatie (inclusief afvalcoaches) en participatie.

Vervuiling grondstoffen en pilot Zeewijk

In het aangehaalde onderzoek heeft IPR Normag ook onderzoek gedaan naar vervuiling van de grondstofstromen (zie bijlage pagina 29 t/m 34). Ook dat blijkt mee te vallen. Hieronder de resultaten daarvan per stroom samengevat:

- Van 48 onderzochte gemeenten is de vervuiling van plastic, blik en drinkpakken bij gemeenten met recycle-tarief niet hoger dan bij gemeenten zonder recycle-tarief.
- Sinds 2014 doet PRN onderzoek naar vervuiling van papier en karton. Daaruit blijkt dat de vervuiling bij gemeenten met recycle-tarief hoger is dan bij gemeenten zonder recycle-tarief.
- Voor gft en etensresten is weinig onderzoek beschikbaar.

We houden bij een recycle-tarief rekening met meer vervuiling van grondstofstromen. Als bewoners restafval verkeerd aanbieden besparen ze immers kosten. Waar mogelijk controleren we daarop. Afvalcoaches kunnen dat ondersteunen. De groep vervuilers zal klein zijn en het percentage vervuiling ook.

Over inzamelen van plastic, blik en drankpakken bij hoogbouw met ondergrondse containers zijn nog weinig gegevens beschikbaar. Plastic, blik en drankpakken (PBD) inzamelen met ondergrondse containers zal meer vervuilen dan in een systeem met rolcontainers of bij het aanbieden van PBD met losse zakken op straat. Een ondergrondse container is namelijk anoniemer en moeilijker controleerbaar. We zijn daarom in deze fase nog terughoudend met grootschalige PBD inzameling in ondergrondse containers. We beoordelen eerst het resultaat in Zeewijk. Onze ervaring in Zeewijk nemen we mee in de verdere uitrol van PBD inzameling bij hoogbouw.

Diftar-paradox en tijdig beginnen met registratie

Bij de invoering van een recycle-tarief (diftar) gaan inwoners hun restafval beter scheiden. Elke gemeente maakt vooraf een begroting op basis van de verwachte hoeveelheid restafval. Als inwoners vervolgens minder restafval aanbieden dan begroot, krijgt een gemeente minder belasting binnen aan variabele afvalstoffenheffing.

Voorbeeld: Als je 2.000.000 afvalzakken restafval verwacht en het worden er 'slechts' 1.750.000, omdat bewoners beter afval scheiden dan gedacht, dan kom je 250.000 zakken 'tekort'. Een goede inschatting van de hoeveelheid afval en vooral een veilige begroting voorkomen dergelijke tekorten. Het is belangrijk een veilige marge te nemen. Verwacht je 2.000.000 afvalzakken, begroot dan 1.500.000 afvalzakken. Kom je na afloop uit op 1.750.000 zakken, dan houd je geld over. Dat geld gaat in de egaliseringsreserve en kan later gebruikt worden om de afvalstoffenheffing te verlagen of constant te houden. Het is vooral het eerste jaar moeilijk inschatten. In de vervolgjaren kun je nauwkeuriger begroten en neemt het risico op de diftar-paradox af.

Privacybescherming als belangrijk aandachtspunt

Privacy is een belangrijk aandachtspunt. Als de gemeente recycle-tarief invoert, wordt er geregistreerd hoe vaak bewoners afval aanbieden. Dat is een registratie die valt onder privacybescherming. Uiteraard houden we ons aan de regels en voorschriften in het kader van privacy.

In de praktijk wordt per afvalpas of per chip (deze komen in de restafval rolcontainers) bijgehouden hoe vaak die gebruikt wordt. Zowel afvalpas als de chip bevat 'slechts' een uniek nummer en is ter plaatse niet aan een huishouden te herleiden. Pas in de backoffice koppelt HVC de hoeveelheid aangeboden afval via het unieke nummer aan een huisadres en de informatie wordt 'beveiligd' doorgegeven aan de belastingadministratie.

Voordat de verwerking van de afvalregistraties start, wordt een zogeheten 'Data Protection Impact Assessment (DPIA)' uitgevoerd. Deze (verplichte) analyse maakt de privacy-risico's inzichtelijk. Daar waar nodig kunnen maatregelen getroffen worden om de risico's te beperken.

Programma

duurzaamheid en milieu

Kader

Afvalstoffenverordening

Gemeentelijke Belastingverordening / afvalstoffenheffing

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Participatie en inspraak

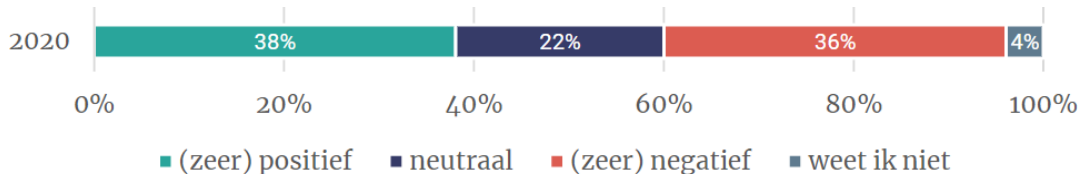
Velsen heeft 2 digitale bewonersonderzoeken gedaan in 2019 deden daaraan 2800 bewoners mee. In 2021 deden 1750 bewoners mee. HVC heeft in 2020 een bewonersonderzoek gedaan

GEMEENTE VELSEN

onder ruim 400 bewoners. Verder heeft Velsen afgelopen jaar gesprekken gevoerd in sociale wijkteam, wijkplatforms en is in gesprek geweest met huurdersraden.

Velsen en HVC hebben in 2019 en 2020 onderzocht hoe bewoners aankijken tegen het recycle-tarief. Meer dan 60% was daarover toen positief of neutraal. Zie de bijlage 'bewonersonderzoek 2019 en 2020'.

Klantenmonitor HVC 2020 – Gemeente Velsen

Draagvlakonderzoek

In juni 2021 is op verzoek van de gemeenteraad opnieuw een bewoners (draagvlak) onderzoek gedaan. Bewoners zijn via krant, burgerpanel, HVC-app en sociale media gevraagd om online een vragenlijst in te vullen. Daarin zijn inhoudelijk vragen gesteld over het scheiden van afval en vragen over het recycle-tarief. In dit onderzoek waren bewoner minder enthousiast. Bijgesloten vindt u het draagvlakonderzoek dat door 1746 bewoners is ingevuld.

- 80% van de bewoners vindt afvalscheiding belangrijk
- 75% van de bewoners wil graag zelf invloed hebben op hun afvalkosten

Het recycle-tarief draagt bij aan beide aspecten. 44% van de deelnemers vindt de invoering van het recycle-tarief (onder voorwaarden) een goed idee.

Dat slechts weinig bewoners het recycle-tarief een goed idee vindt is herkenbaar. Afvalscheiding en de invoering van het recycle-tarief heeft effect op de dagelijkse gewoonten van bewoners. Dat kost tijd om te wennen. Bij dit soort veranderingen is er vooraf altijd weerstand. Ons draagvlakonderzoek bevestigt die weerstand inderdaad ook in Velsen. Als de bewoners gewend zijn aan een nieuw systeem, vermindert hun weerstand.

Deze reacties komen overeen met het beeld in bijgesloten onderzoek van IPR Normar over diftar. In het rapport wordt duidelijk aangegeven dat de angst vooraf vaak groot is terwijl de realiteit bij invoering juist mee valt (pagina 8 en 9).

Het is daarom belangrijk om bij deze verandering duidelijk en tijdig te communiceren. Ook wat het effect en de doelstelling is. Aan de communicatie over het recycle-tarief wordt tijdig aandacht besteed.

Angst voor vervuiling

De tegenstanders zijn vooral bang voor dumpen van afval en vervuiling van de grondstofstromen (gft en plastic) doordat anderen daar mogelijk hun restafval in gooien. Ook in gesprekken die we hebben gevoerd met bewoners in wijkplatforms, huurdersraden en met deelnemers in wijkteams waren er zorgen over de toename van zwerfafval en dumpingen.

Hoogbouw

Hoogbouw bewoners is gevraagd hoe zij aankijken tegen het inzamelen van GFT(E) bij hun flat/appartement. Ruim 60% was daarover positief. De tegenstanders binnen de hoogbouw waren vooral negatief over GFT(E) inzameling omdat ze weinig ruimte hebben of omdat het zou stinken. Hoogbouw bewoners is ook gevraagd hoe zij kijken naar het inzamelen van plastic, blik en drankpakken (PBD) bij hun flat/appartement. bij hun flat/appartement. Ruim 80% was daarover

GEMEENTE VELSEN

positief. PBD willen ze het liefst dichtbij met ondergrondse containers inzamelen. Dat is het huidige inzamelsysteem bij hoogbouw in Zeewijk. Daarover krijgen we momenteel nauwelijks klachten.

Kleine afvalzakken

15% van alle bewoners brengt liever een paar keer per week een kleine afvalzak naar de ondergrondse container in plaats van grote zakken. Die gewoonte zullen ze met een recycle-tarief moeten veranderen. Bij hoogbouw is dat 20%. Bewoners kunnen straks vanaf 15 liter afval aanbieden

U leest meer over communicatie en inwonersparticipatie in het *'Stappenplan invoer recycle-tarief'*.

Communicatie

- Voor, tijdens en ook na de invoering van recycle-tarief is intensieve communicatie onmisbaar. Het communicatiedoel is inwoners actief, tijdig en begrijpelijk te informeren over de nieuwe wijze van afvalstoffenheffing. Daarnaast communiceren we over afval scheiden in het algemeen, grof afval en het voorkomen van afvaldumpingen en zwerfafval.

We spreken bewust niet over diftar maar over recycle-tarief. We hebben gekozen voor een naam waaruit blijkt waar het om gaat, namelijk: het recyclen van grondstoffen.

Het accent ligt op positief belonen. Diftar is in het verleden vaak gebruikt als principe voor 'de vervuiler betaalt'. Tegenwoordig is de doelstelling anders: met het 'recycle-tarief' stimuleren we afvalscheiding.

Afval scheiden en de invoeren van het recycle-tarief heeft effect op de dagelijkse gewoonten van bewoners. De ervaring leert dat een dergelijke verandering weerstand oproept, zelfs als voor bewoners rationeel duidelijk is dat per saldo de verandering een financieel en een duurzaamheidsvoordeel heeft. Communicatie kan helpen die weerstand te verminderen.

Bij recycle-tarief staat de inwoner centraal: door inzetten van afvalcoaches en sociale media gebruiken we steeds vaker communicatie op maat. Als het recycle-tarief is ingevoerd kunnen we bewoners tussentijds informeren over hun aangeboden restafval. Dan zien bewoner hoeveel restafval zij tot dan toe hebben aangeboden en wat dat betekent voor hun afvalstoffenheffing.

U leest meer over communicatie in het *'Stappenplan invoer recycle-tarief'*.

Financiële consequenties

Het invoeren van een recycle-tarief leidt tot onderstaande kosten en baten, zowel eenmalig als structureel. Met name de structurele effecten zijn van belang:

Structurele financiële effecten per jaar:

De inzamelkosten van HVC stijgen doordat er voortaan een registratie van de hoeveelheid aangeboden restafval plaatsvindt en inzameling van GFE bij hoogbouw	(plus) + €470.000,-
Het recycle-tarief leidt tot minder restafval en meer PBD en GFT(E). De totale verwerkingskosten dalen.	(minus) - €850.000,-
Het invoeren van een vergoeding voor het ophalen van grof huishoudelijk restafval leidt tot kostendaling omdat er minder opgehaald hoeft te worden en er minder grof restafval is.	(minus) - €120.000,--
De rijks- verbrandingsbelasting daalt vanwege minder te verbranden restafval.	(minus) - €200.000,-

Doordat we meer plastic, blik en drankpakken (PBD) gaan inzamelen stijgt onze Nedvang vergoeding daarvoor	(minus) - €70.000,- (gestegen inkomsten)
Overige extra gemeentelijke kosten (zoals extra handhaving, beoordelen van maatwerk en extra kosten voor belastingheffing) voor de invoering van een recycle-tarief zijn	(plus) + €300.000,-
Het geheel van de structurele effecten is	(minus) - €470.000,-

Enmalige financiële effecten

Voor het invoeren van het recycle-tarief hebben we eenmalig project- en communicatiekosten. Die zijn €350.000,- en kunnen in vijf jaar afgeschreven worden en zijn daardoor €70.000,- per jaar.

We hebben op basis van deze inschattingen de eerste 5 jaar dus een financieel voordeel van €400.000,- per jaar. Daarna stijgt dat naar €470.000,- per jaar (los van autonome ontwikkelingen). Naar verwachting kunnen we het beschreven voordeel vanaf 2023 behalen.

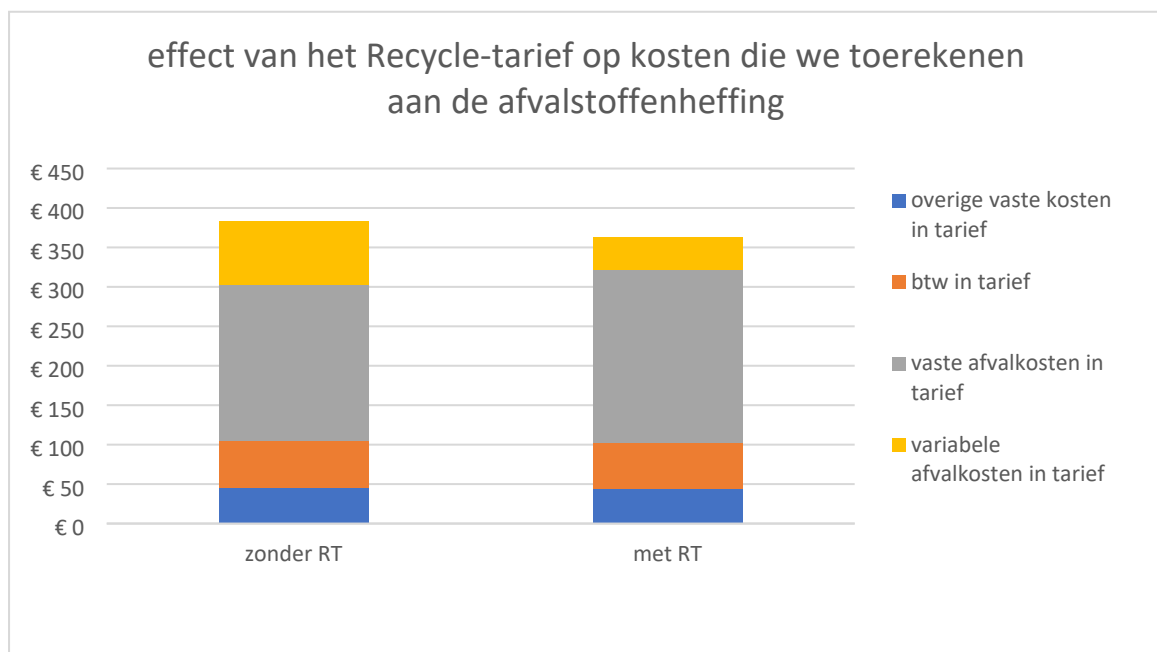
Afvalkosten

Afvalbeheerkosten zijn afhankelijk van veel factoren, zoals: transport, verbrandingsbelasting en de marktwerking op afvalprijzen. De tendens van afgelopen jaren is dat die kosten stijgen. We verwachten dat in de toekomst ook met een recycle-tarief dit soort autonome ontwikkelingen blijven bestaan en de kosten stijgen.

De kostenbesparing van het recycle-tarief maakt het mogelijk om extra handhavers in te zetten op afvalproblemen zoals afvalzakken naast containers.

Door een recycle-tarief in voeren stijgen de gemeentelijke kosten voor belastingheffing en voor het beoordelen van maatwerk.

Ondanks de extra kosten voor personeel en belastingheffing dalen de totale kosten .

Uitvoering van besluit

Op basis van de intentie van de raad om het recycle-tarief in te voeren, volgt een definitief voorstel over het recycle-tarief en ook een besluit over de hoogte van de bijhorende belastingtarieven. Je kan zeggen dat invoering van het recycle-tarief pas definitief is na het vaststellen van de 'recycle' belastingtarieven.

Om in deze fase meer duidelijkheid te geven wat het recycle- tarief, stellen we onderstaande belasting tarieven voor. We kunnen die nu niet vaststellen, maar concreet beschrijven waar we aan denken is voor de beeldvorming van het huidige voornemen belangrijk.

Belastingheffing

Bij de invoering van een recycle-tarief splitsen we de afvalstoffenheffing in een vast en variabel tarief.

Als we starten met het recycle-tarief in 2023 betekent dat dat we vanaf 1 januari 2023 gaan bijhouden hoe vaak een huishouden restafval aanbiedt. In 2023 zullen bewoners daarom hun afval beter gaan scheiden en halen we in 2023 de gewenste resultaten: minder restafval en lagere afvalkosten.

In februari 2023 sturen we de jaarlijkse aanslag met afvalstoffenheffing. Op dat moment hebben we nog onvoldoende informatie over hoe vaak huishoudens restafval hebben aangeboden.

We sturen daarom in 2023 nog een belastingaanslag met tarieven voor één- en meerpersoons-huishoudens.

In 2024 sturen we voor het eerst een belasting aanslag met een vast tarief en variabel tarief.

Hoogte van het recycle-tarief

Uitgangspunt bij invoering van een recycle-tarief is dat het vaste deel van het recycle-tarief lager is dan de huidige afvalstoffenheffing (we hanteren nu een vlaktarief voor één en meerpersoons-huishoudens). We willen bovendien dat goede afvalscheiders beloond worden en het vaste en variabele tarief samen, straks lager zijn dan de huidige afvalstoffenheffing. Naar verwachting betekent het recycle-tarief voor 80% van de huishoudens dat ze minder afvalstoffenheffing gaan betalen. De overige 20% gaat meer betalen omdat ze vaker restafval aanbieden dan gemiddeld.

Opmerking:.

Belastingtarieven worden jaarlijks in november vastgesteld via de belastingverordening die is gebaseerd op de begroting van het komende jaar. In deze fase is het dus nog te vroeg om de hoogte van het vaste deel recycle-tarief te bepalen. We hebben immers nog geen gedetailleerde begroting voor 2024 en autonome ontwikkelingen over deze termijn zijn moeilijk te overzien.

Milieumaatregelen van het rijk volgen elkaar immers op en reeds aangekondigd voor de komende jaren m.b.t. de afvalkosten zijn dat de rijksbelasting op verbranden van afval blijft stijgen en er belasting komt op het uitstoten van CO₂. De kosten voor het verbranden van restafval stijgen daardoor: ofwel door de CO₂ belasting of door het afvangen van CO₂ waar HVC in investeert en wat uiteraard geld kost.

Als we het recycle-tarief invoeren zullen de belastingtarieven pas werkelijk vastgesteld worden in 2022 en 2023. De onderstaande tarieven zijn een indruk. Een hoog variabeltarief stimuleert bewoners meer tot afvalscheiding dan een laag tarief. Een 'te hoog' variabel tarief zal echter leiden tot meer ongewenste effecten zoals onjuist aanbieden (in de verkeerde container) en dumpen van afval naast containers. We stellen daarom het bijgaande 'acceptabele' tarief voor.

GEMEENTE VELSEN

Op basis van de huidige inzichten verwachten we dat het vaste deel van het recycle-tarief tussen €300,- en €350,- komt te liggen, dit onder voorbehoud van het geschetste perspectief.

Als variabel tarief afvalstoffenheffing voor laagbouw woningen stellen we een tarief voor van €2,00 per 60 liter restafval. Bij hoogbouw stellen we een tarief voor van €1,10 per 60 liter restafval (60 liter is een grote vuilniszak).

Het wordt mogelijk om afval aan te bieden in volumes van 30 liter, 60 liter, 140 liter of 240 liter restafval.

Voor het thuis ophalen van grof afval stellen we voor om een tarief te hanteren van €15,- per keer dat grof afval wordt opgehaald.

In de bijlage rekenvoorbeeld schetsen we met een aantal voorbeelden het effect voor bewoners.

Maatwerk:

Huishoudens met een laag inkomen (hierna minima) krijgen momenteel kwijtschelding van hun afvalstoffenheffing. Bij het recycle-tarief krijgen ze kwijtschelding van het vaste deel én kwijtschelding van het variabele deel tot een maximaal aantal afvalzakken (of kliko's). Dat maximum bepalen we op basis van het gemiddeld aantal zakken dat bewoners in Velsen weggooien. Het 'gemiddelde aantal' zal in de praktijk blijken. Als minima meer dan vijf zakken boven het gemiddelde komen, brengen we de extra aangeboden zakken in rekening. Zo stimuleren we ook deze groep om afval te scheiden.

Rekenvoorbeeld: in gemeente X is het gemiddelde 25 zakken restafval. Minima krijgen kwijtschelding van maximaal 30 (25+5) afvalzakken. Daarboven brengen we extra zakken in rekening.

Voor bewoners met medisch afval (circa 300 huishoudens) gaan we uit van de gemiddelde hoeveelheid 'normaal' restafval van huishoudens. Dat is de hoeveelheid afval die deze maatwerkgroep maximaal betaalt voor het variabele tarief. Andere gemeenten met recycle-tarief passen dit ook zo toe. Het 'gemiddeld aantal' zakken dat bewoners in Velsen weggooien zal in de praktijk blijken. We zullen dit systeem ook bespreken met de doelgroep.

Rekenvoorbeeld gemeente X: Als bewoners gemiddeld 25 afvalzakken (of zes kliko's) per jaar aanbieden, dan betalen bewoners met medisch afval maximaal voor 25 afvalzakken (of zes kliko's) ook als ze meer afval aanbieden.

Wat rekenen wij toe aan de belastingtarieven?

De hoogte van de afvalstoffenheffing wordt bepaald door de kosten die hieraan worden toegerekend. Zogenaamde afvalbeheerkosten. Daar zitten behalve kosten van HVC ook kosten van handhaving, gemeentelijke personeelskosten, belastingheffing en overhead in. Elke gemeente maakt daarin keuzes. Wat toegerekend mag worden aan afvalstoffenheffing is wettelijk bepaald. Gemeenten mogen niet meer toerekenen dan wettelijk bepaald is. Wel minder.

In 2006 heeft de raad besloten de wettelijke mogelijkheden om kosten toe te rekenen aan de afvalstoffenheffing maximaal te benutten. Velsen heeft daardoor relatief hoge afvalstoffenbeheerkosten waardoor de afvalstoffenheffing in Velsen hoger is dan bij omliggende gemeenten.

Als voorbeeld: het is wettelijk toegestaan om reinigingskosten voor maximaal 25% toe te rekenen aan de afvalstoffenheffing. Minder mag ook, dan betaalt een gemeente die kosten bijvoorbeeld uit de algemene middelen vanuit het rijk of de opbrengsten van de OZB. Velsen rekent die maximale 25% toe aan de afvalstoffenheffing.

Velsen kan kiezen om minder toe te rekenen aan de afvalstoffenheffing. Dan daalt de afvalstoffenheffing verder dalen. Er moet in dat geval wel andere dekking gevonden worden voor die kosten of bezuinigd worden.

Als de raad de intentie heeft om het recycle-tarief in te voeren zal het college naast het voorbereiden van een definitief besluit, tevens.

- Voorbereidingen treffen met HVC om het inzamelsysteem aan te passen;
- Voorbereidingen treffen met onze belastingdienst (BSGR Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland) om de overeenkomst voor de belastingheffing aanpassen op deze verandering;

Bijlagen – onderdeel uitmakend van het besluit

-

Bijlagen – bijgevoegd als achtergrondinformatie

- B1 Stappenplan invoering recycle-tarief Velsen
- B2 Enquête recycle-tarief, versie 1 juli 2021 (draagvlakonderzoek)
- B3 Onderzoek IPR Normag, diftar als beleidsinstrument bij huishoudelijk afvalbeheer
- B4 Oplossingsrichtingen voor knelpunten in het recycle-tarief, versie 12 feb 2021
- B5 Benchmark afvalscheiding 2020
- B6 Bewonersonderzoek 2019 en 2020
- B7 Alternatief recycle-tarief versie 30-11-2021
- B8 Rekenvoorbeeld van afvalstoffenheffing versie 30-11-2021

Burgemeester en wethouders van Velsen,

De secretaris,

De burgemeester,

K.M. Radstake

F.C. Dales